

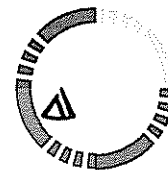
YTTRANDE

2006-10-13

Dnr 64/06

Kiruna kommun
981 85 KIRUNA

Sametinget är ett
självständigt folkvalt
parlament som ska verka
för en levande samisk
kultur och medverka i
samhällsplaneringen.

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Utställningshandling - Fördjupad översiktsplan för Kiruna centralort

Enligt Sametingslagen har Sametinget till uppgift att medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten. Sametinget har tagit del av utställningshandlingen över den fördjupade översiktsplanen för Kiruna centralort och vill med anledning av detta lämna följande yttrande.

Allmänna synpunkter

Sametinget kan konstatera att flera delar av de brister som Sametinget påpekat i ett tidigare yttrande, daterat 2006-03-17, arbetats om och korrigerats. Sammantaget menar därför Sametinget att den fördjupade översiktsplanen nu på ett bättre sätt åskådliggör de svårigheter som bl.a. rennäringen står inför och hur de olika alternativen påverkar möjligheten att nyttja Kiruna centralorts omland för renskötsel. Sametinget vill dock med anledning av att det på flera ställen i utställningshandlingen talas om den "vildmark" som finns runt Kiruna centralort och den "örörda natur" som är viktig att värna om, påpeka att detta är områden som är långt ifrån orörda eller obebodda. Begreppen vittnar om en kolonial historiesyn som gör gällande att det inte funnits en samisk befolkning i området. Samerna har levt och verkat i denna miljö sedan urminnes tid och det är tack vare renskötseln som det betespräglade, karakteristiska fjällandskapet har skapats. Det är även ett landskap som är fyllt av lämningar från boplatser, gravplatser, flyttleder etc. Sametinget anser därför att en bättre benämning är kulturlandskap.

Kulturmiljö

Skrivningarna kring kulturmiljöfrågorna centreras kring riksintresseområdet för kulturmiljö, dvs. den historiskt värdefulla bebyggelse som finns inom centralorten. Sametinget anser att

1

Cujuhus/adress

Adolf Hedinsvägen 58
S-981 33 GIRON/KIRUNA
e-mail: kansli@sametinget.se
org nr 202100-4573

Telefovdna/telefon

0980-780 30
Phone int: +46 980 780 30

Faksa/telex

0980-780 31
Fax int: +46 980 780 31

ytterligare dimensioner måste föras till diskussionerna om kulturmiljövärden sammankopplat med de utbredningsalternativ för stadsbebyggelsen som presenteras. Kulturmiljöbegreppet i planeringsfrågorna inskränks idag till att endast handla om värdefulla byggnader, inventerade arkeologiska lämningar eller andra "fasta och fysiska" begrepp. Men kulturmiljövård handlar även om den av människan utnyttjade och påverkade naturen. Även rena naturformer kan bli en del av kulturarvet, genom människans namngivning, klassificering och insamling. Den samiska kulturen och historien är till stor del knuten till oskriven, tyst kunskap som traditionellt överförs mellan generationerna bl.a. gällande heliga platser i naturen som är knutna till den samiska förkristna religionen, så kallade immateriella kulturvärden. Kirunas nuvarande centralort med det närliggande omlandet är samiska bosättningsområden och har nyttjats för renskötsel, jakt och fiske långt innan stadsbebyggelsen kom till. De utbredningsalternativ som föreslås, kommer att ta ny mark i anspråk. Sametinget menar därför att en kartläggning och diskussion över de nya utbredningsområdenas påverkan på traditionellt samiskt markutnyttjande, traditionell samisk kunskap gällande områdenas olika värden, namn, naturformationer etc. måste beaktas i samhällsplaneringen. Detta görs enklast genom intervjuer av äldre samer med god lokalkännedom. En sådan undersökning ska ses som ett komplement till de arkeologiska inventeringar som genomförs.

Rennäring

Att rennäringen i de två berörda samebyarna kommer att påverkas är tydligt genom den beskrivning och diskussion som finns i utställningshandlingen. Sametinget tycker att det är bra att dessa delar belyses noggrant. Sametinget anser även att det så långt som möjligt ska väljas alternativ som drabbar rennäringen minst.

Turism

I planeringsöverväganden gällande turismsatsningar och lokaliseringar av dessa sägs ingenting om hänsynen till rennäringen. Sametinget menar att det även under detta avsnitt ska föras in att beaktande ska tas till rennäringen, inte minst när det gäller en ev. utveckling av en turistanläggning invid Luossavaara, med tanke på de svårigheter Gabna sameby påpekar med en utbyggnad av stadsbebyggelsen mot nordväst.

Riksintressen

I tabellen hänvisas till rätt lagrum gällande riksintresse för rennäringen. Däremot står det fortfarande fel i den löpande texten under tabellen.

I planeringsövervägandena sägs ingenting om riksintressena för rennäringen, genom de förslag som presenteras i översiktsplanen, kommer att kunna skyddas. Sametinget önskar att en sådan bedömning tillförs materialet.

Miljökonsekvensbeskrivning

Sametinget finner miljökonsekvensbeskrivningen något svåröverskådlig och uppdelad, där det är svårt att få en samlad bild över de olika alternativen.

Cujuhus/adress

Adolf Hedinsvägen 58
S-981 33 GIRON/KIRUNA
e-mail: kansli@sametinget.se
org nr 202100-4573

Telefodna/telefon

0980-780 30
Phone int: +46 980 780 30

Faksa/telex

0980-780 31
Fax int: +46 980 780 31

Med anledning av att en utvidgning av gruvavfallsdammarna väster om befintliga dammar gör att en flyttled av riksintresse går förlorad, samt att flyttning av renarna till fots kan tvingas upphöra, anser Sametinget det som oerhört viktigt att alternativa lokaliseringmöjligheter för dessa dammar tas fram. Några åtgärder för att mildra dessa betydande miljökonsekvenser för rennäringens del beskrivs inte i handlingen, vilket Sametinget menar måste tillföras.

För samtliga järnvägs- och vägalternativ kommer påverkan på rennäringen bli betydande. Utredningen visar dock på ett bra sätt vilka konsekvenserna för rennäringen kommer att blir. Detaljerade utredningar och förslag på skadelindrande åtgärder presenteras i respektive järnvägs- och vägutredning. Sametinget kommer först i samband med dessa yttranden att förorda någon dragning framför en annan.

För bebyggelsealternativen förordar Sametinget en nordöstlig dragning där den befintliga bebyggelsen förtätas. Detta med anledning av att möjligheten att överhuvudtaget kunna nyttja området och befintlig flyttled av riksintresse, bedöms som obefintliga vid en nordvästlig utbyggnad. De åtgärder som beskrivs för att mildra de betydande miljökonsekvenserna för rennäringen av en nordvästlig utbyggnad, med ny flyttled och övernattningshagar i nytt läge, ställer sig Sametinget frågande till om de är möjliga att genomföra. Detta borde belysas i samband med förslaget. De ekonomiska konsekvenserna för rennäringens del av detta alternativ bedöms av Sametinget som betydligt större än för det nordöstliga alternativet.

Beslut har fattats av Sametingets kanslichef. Föredragande har varit handläggaren för kulturfrågor.

Ulla Barruk Sunna
Kanslichef

Kaisa Huuva
Kulturhandläggare

Cujuhus/adress

Adolf Hedinsvägen 58
S-981 33 GIRON/KIRUNA
e-mail: kansli@sametinget.se
org nr 202100-4573

Telefovdna/telefon

0980-780 30
Phone int: +46 980 780 30

Faksa/telex

0980-780 31
Fax int: +46 980 780 31